

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA VĂN HÓA DU LỊCH**

**PHÁT TRIỂN DU LỊCH KHU DANH THẮNG
TÂY THIÊN – VĨNH PHÚC**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

Giảng viên hướng dẫn: Th.S Nguyễn Thị Quỳnh Trang

Sinh viên thực hiện : Trần Văn Đạt

Lớp : VHDL 16C

Hà Nội – 2012

MỤC LỤC

PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài.....	1
2. Lịch sử nghiên cứu của đề tài	3
3. Mục đích nghiên cứu.....	5
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	5
5. Phương pháp nghiên cứu	5
6. Bố cục đề tài	6
Chương 1: Khái quát về khu danh thắng Tây Thiên	7
1.1. Giới thiệu khái quát về tỉnh Vĩnh Phúc.....	7
1.1.1 Vị trí địa lí.....	7
1.1.2 Lịch sử hình thành	7
1.1.3 Đặc điểm kinh tế - xã hội.....	9
1.2 Tiềm năng du lịch Vĩnh Phúc	10
1.2.1 Tiềm năng du lịch tự nhiên	10
1.2.2 Tài nguyên du lịch nhân văn.....	12
1.3 Khái quát về khu danh thắng Tây Thiên	14
1.3.1 Vị trí địa lý	14
1.3.2 Ý nghĩa tên gọi Tây Thiên.....	15
1.3.3 Lịch sử hình thành và quá trình phát triển.....	16
1.3.4 Tài nguyên du lịch của khu danh thắng Tây Thiên.....	20

1.4. Vị thế của khu danh thắng Tây Thiên đối với phát triển du lịch tỉnh Vĩnh Phúc	23
Chương 2 : Giá trị du lịch của khu danh thắng Tây Thiên	27
2.1 Giá trị cảnh quan.....	27
2.2 Hệ thống di tích lịch sử - văn hóa	29
2.2.1 Hệ thống di tích thờ Thần.	29
2.2.2 Hệ thống di tích Phật giáo	43
2.2.3 Các di tích khác	50
2.3 Giá trị khảo cổ.....	50
2.4 Giá trị tâm linh	52
2.5 Giá trị lịch sử	53
2.6 Giá trị về yếu tố dân tộc học	55
2.7 Lễ hội Tây Thiên	57
Chương 3. Thực trạng hoạt động du lịch và một số giải pháp phát triển du lịch ở khu danh thắng Tây Thiên.	59
3.1 Thực trạng hoạt động du lịch tại khu danh thắng Tây Thiên.....	59
3.1.1 Thực trạng khách du lịch	59
3.1.2 Thực trạng kinh doanh du lịch.	61
3.1.3 Thực trạng cơ sở hạ tầng và cơ sở vật chất kỹ thuật.....	63
3.1.4 Thực trạng hệ thống di tích lịch sử văn hóa	66
3.1.5 Thực trạng nguồn nhân lực	67
3.1.6 Thực trạng về tác động của du lịch đối với môi trường Tây Thiên.....	70

3.1.7 Thực trạng hoạt động quảng bá du lịch.....	72
3.2 Một số giải pháp phát triển tại khu danh thắng Tây Thiên	72
3.2.1 Giải pháp tăng số lượng khách.....	73
3.2.2 Giải pháp cải thiện tình hình kinh doanh du lịch.....	73
3.2.3. Giải pháp hoàn thiện cơ sở hạ tầng và cơ sở vật chất kỹ thuật	74
3.2.4 Giải pháp tu bổ, xây dựng, hoàn thiện hệ thống di tích lịch sử văn hóa.....	77
3.2.5 Đào tạo bồi dưỡng nguồn nhân lực	78
3.2.6 Bảo vệ tài nguyên và môi trường du lịch tại khu danh thắng Tây Thiên ...	80
3.2.7 Xây dựng chương trình du lịch hấp dẫn.....	81
3.2.8 Tăng cường công tác quảng bá du lịch Tây Thiên.....	86
KẾT LUẬN.....	88
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	89
PHỤ LỤC.....	91

PHẦN MỞ ĐẦU

1 Tính cấp thiết của đề tài.

Hiện nay du lịch đã trở thành một nhu cầu không thể thiếu trong đời sống văn hóa, xã hội của con người và là một tiêu chí để đánh giá chất lượng cuộc sống. Chính vì thế ngành công nghiệp du lịch thực sự trở thành một ngành công nghiệp chiếm vị trí quan trọng đối với nền kinh tế toàn cầu. Hoạt động du lịch trên thế giới đang thu hút hàng tỷ người tham gia hàng năm, mang lại lợi ích to lớn về nhiều mặt. Du lịch không chỉ giúp con người thỏa mãn ở nhu cầu vui chơi giải trí mà ngày nay du lịch còn đem lại cho con người nhiều sự trải nghiệm mới về những vùng đất, con người mà du khách đặt chân tới. Đặc biệt, bước sang thế kỉ XXI, là kỉ nguyên của khoa học – công nghệ, con người phải chịu rất nhiều áp lực trong công việc vì vậy du lịch sẽ là cách tốt nhất giúp con người lấy lại sức khỏe, và tái sản xuất ra sức lao động.

Cùng với sự phát triển của du lịch thế giới, ngành du lịch Việt Nam cũng ngày càng phát triển và đóng vai trò quan trọng trong nền kinh tế quốc dân. Trong những năm gần đây, lượng khách du lịch quốc tế đến với Việt Nam tăng lên đáng kể. Nền chính trị hòa bình, chính sách kinh tế mở cửa, đường lối ngoại giao linh hoạt kết hợp với một vị trí địa lý chiến lược là trung tâm của khu vực Đông Nam Á, là nơi chuyển tiếp giữa đồng bằng và lục địa, là nơi giao nhau của nhiều luồng sinh vật nhiệt đới, ôn đới đã tạo nên một đất nước Việt Nam phong phú tươi đẹp với “ Rừng vàng, biển bạc” và cả một bề dày lịch sử với hơn 4000 năm dựng nước và giữ nước đã tạo điều kiện cho chúng ta có một nguồn tiềm năng du lịch dồi dào, hấp dẫn; tạo tiền đề cho ngành du lịch Việt Nam phát triển và hội nhập với khu vực cũng như thế giới.

Nằm ở cửa ngõ phía Bắc của thủ đô Hà Nội, với tiềm năng du lịch đa dạng, phong phú nên Vĩnh Phúc đang được xem là một trong những điểm đến hấp dẫn của vùng miền núi phía Bắc và là nơi đến tham quan, nghỉ dưỡng thuận tiện của nhân dân thủ đô và khách quốc tế khi đến Việt Nam.

Vĩnh Phúc đang sở hữu một số lượng lớn các di tích lịch sử văn hóa, trong đó nhưng đáng chú ý hơn hết là khu di tích danh thắng Tây Thiên, một biểu tượng đặc trưng cho địa văn hóa vùng trung du Vĩnh Phúc bởi có những đặc điểm sau: thứ nhất, Tây Thiên là một quần thể di tích - danh thắng tổng hợp của các loại hình di tích lịch sử văn hóa. Thứ hai, Tây Thiên là một khu di tích danh thắng có diện mạo hoành tráng, đa dạng. Thứ ba, Tây Thiên có nội dung thờ tự tín ngưỡng, phức hợp phong phú.

Hàng nghìn năm nay, khu danh thắng Tây Thiên đã trở thành danh lam nổi tiếng của trấn Sơn Tây xưa, Vĩnh Phúc ngày nay. Mặc dù có nguồn tài nguyên du lịch tự nhiên và nhân văn độc đáo, hấp dẫn thế nhưng thực tế phát triển du lịch ở Tây Thiên vẫn chưa tương xứng với tiềm năng vốn có và trong quá trình khai thác phục vụ du lịch vẫn còn xảy ra những tình trạng bất cập. Chính từ những thực tế đó đã thôi thúc tôi chọn đề tài: “Phát triển du lịch khu danh thắng Tây Thiên – Vĩnh Phúc” làm đề tài cho khóa luận tốt nghiệp của mình, với mục đích phát huy được tối đa giá trị du lịch của khu danh thắng Tây Thiên cũng như tạo cho khu danh thắng một thương hiệu trong hệ thống tuyến điểm du lịch của Việt Nam, trả lại cho khu danh thắng giá trị vốn có của nó. Tôi hy vọng công trình nghiên cứu của mình sẽ tạo ra được những hiệu quả hữu ích cho khu danh thắng Tây Thiên nói riêng và ngành du lịch của Vĩnh Phúc nói chung.

2. Lịch sử nghiên cứu của đề tài.

Khu danh thắng Tây Thiên từ xưa đến nay đã nổi tiếng bởi vẻ đẹp thơ mộng của thiên nhiên và còn là vùng đất linh thiêng gắn liền với cội nguồn Phật giáo của Việt Nam và tín ngưỡng thờ Quốc Mẫu Tây Thiên Tam Đảo. Do đó, ngay từ xa xưa Tây Thiên đã được ghi chép lại trong trong các nguồn tư liệu sử sách và bia đá như : sách “Sơn Tây Thành Trì Tĩnh Vĩnh Yên Hạt Sự Tích” cho biết: "Núi Tam Đảo thuộc địa phận huyện Tam Dương, ba ngọn cao sừng sững, ngọn đứng giữa là Thạch Bàn, bên tả là Thiên Thị, bên hữu là Phù Nghĩa. Trên đỉnh núi Thạch Bàn có chùa Tây Thiên, có cả dấu tích người xưa đánh cờ, lại có cả am Ngọa Vân, am Song Tuyên, cầu bước trên thang mây... Suối nước quanh co uốn khúc theo khe đá, tạo ra mười một ngọn như suối Trường Sinh, suối Giải Oan, v.v... ở chỗ lưng chừng núi có một ngôi chùa Đồng, kích thước chiều ngang dọc rộng chừng một thước. Trong chùa có một pho tượng Phật, một chiếc khánh và một quả chuông. Tương truyền, khách du lãm đi đến chôn này hễ có tiếng người nói nhỏ, thì lập tức thấy mây mù kéo đến bao phủ khắp bốn phía. Núi non ở vùng này linh dị không sao lường hết được". Sách “Bắc Thành Địa Dư Chí Lục” cho biết thêm, núi Tam Đảo nằm ở địa phận xã Sơn Đình, huyện Tam Dương, gồm ba đỉnh núi cao sừng sững đối xứng với dãy núi Tản Viên. Trên đỉnh núi Tam Đảo có chùa Tây Thiên, thờ phụng Tam Đảo Sơn Thần Quốc Mẫu, được triều đình sắc phong là Đại Vương. Ngoài ra còn có sách “Lịch triều hiến chương loại chí” của Ngô Thì Nhậm có ghi: “huyện Tam Dương, thế núi cao hiểm, núi Tam Đảo có nhiều ngọn liên nhau, ngoằn ngoèo bao la, tiếp với Thái Nguyên, trên núi có đền Trụ Quốc Thánh Mẫu, có tiếng linh thiêng”.

Nhưng đáng chú ý hơn cả là những ghi chép của Lê Quý Đôn trong “Kiến văn tiểu lục” : “... sườn núi có chùa Tây Thiên cổ tự, tre xanh thông tốt, cảnh sắc thanh nhã, rộng rãi, trên núi lại có chùa Đồng Cổ, vừa lên vừa

xuống phải mất hai ngày, từ phía tả khe Giải Oan trèo lên núi, đến hồ sen nước xanh biếc, trong hồ có thứ đá lạ và có sen đỏ hoa nở bốn mùa, hai bên ngoài hồ, suối từ sườn núi chảy ra, bên trái gọi là suối Bạc, phát nguyên từ khe đá đỉnh núi chảy xuống trông như tấm lụa; bên phải gọi là suối Vàng, từ chùa bên phải chảy ra, chùa bên phải này vuông vắn phỏng hơn một trượng, tường nhà toàn bằng đá, cánh cửa hai bên khóa chặt lại bằng khóa sắt lớn, trên có viên đá khắc chữ triện là “Địa Ngục tự”, không biết dựng từ đời nào”.

Ngoài ra còn có tấm bia đá tứ diện được đặt trước đền Thông, mặt phía đông có 4 chữ “ Tam Đảo linh sơn” có nội dung ca ngợi cảnh đẹp Tây Thiên: “... trải xem cổ tích danh lam, chỉ có Tây Thiên là nơi cảnh đẹp, núi thiêng đá dựng ba tòa, thác nước đẹp treo cao vời vợi; nước phun chín khúc quanh co, trong vắt nhìn thấy đáy, mây lành lãng đãng trên núi...”

Và trong những năm gần đây, do nhận thấy giá trị to lớn của khu danh thắng Tây Thiên nên các nhà nghiên cứu đã dành nhiều thời gian nghiên cứu. Tháng 7/1999 UBND tỉnh Vĩnh Phúc đã tổ chức hội thảo khoa học về di tích - danh thắng Tây Thiên, có 21 bản báo cáo khoa học có giá trị. Tháng 10/1999 Sở VH TT & TT tỉnh Vĩnh Phúc cho xuất bản tập san : “Di tích - Danh thắng Tây Thiên - Kỷ yếu hội thảo khoa học”.

Bên cạnh đó, cũng có rất nhiều bài báo viết về Tây Thiên và có cả một số đề tài khóa luận tốt nghiệp có nói đến khu danh thắng Tây Thiên như đề tài “Tìm hiểu hoạt động du lịch của tỉnh Vĩnh Phúc” của tác giả Nguyễn Phan Thương Điệp - sinh viên khoa Văn hóa Du lịch trường Đại học Văn hóa Hà Nội. Tuy nhiên hầu hết các bài báo và khóa luận này mới chỉ dừng lại ở mức độ giới thiệu đây là một điểm du lịch hấp dẫn, giới thiệu khái quát về cảnh đẹp của núi rừng Tây Thiên cũng như tính linh thiêng tại đây chứ chưa có một công trình nào nghiên cứu đầy đủ về Tây Thiên dưới góc nhìn khai thác Tây

Thiên để phát triển trở thành một địa điểm du lịch hấp dẫn. Chính vì thế tôi đã chọn đề tài cho khóa luận của mình là: “Phát triển du lịch khu danh thắng Tây Thiên – Vĩnh Phúc” để nghiên cứu cụ thể những tiềm năng du lịch và thực trạng du lịch tại khu danh thắng để đưa ra những đề xuất phát triển du lịch bền vững tại đây.

3. Mục đích nghiên cứu.

- Tìm hiểu và phân tích những giá trị độc đáo, đặc sắc của khu danh thắng Tây Thiên.
- Tìm hiểu thực tế phát triển du lịch tại khu danh thắng Tây Thiên, từ đó đưa ra những định hướng, giải pháp nhằm khai thác du lịch một cách có hiệu quả tại khu danh thắng Tây Thiên.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.

Khu danh thắng Tây Thiên xã Đại Đình và một phần xã Tam Quan – huyện Tam Đảo – tỉnh Vĩnh Phúc.

5. Phương pháp nghiên cứu.

Để hoàn thành bài nghiên cứu của mình thì tôi đã sử dụng các phương pháp nghiên cứu sau:

- Phương pháp khảo sát thực địa.
- Phương pháp phân tích thống kê.
- Phương pháp tổng hợp so sánh.
- Phương pháp phỏng vấn thực địa.
- Phương pháp nghiên cứu tài liệu.

6. Bộ cục đề tài.

Ngoài phần **mở đầu**, **kết luận** và **phụ lục**, khóa luận gồm 3 chương:

Chương 1: *Khái quát về khu danh thắng Tây Thiên.*

Chương 2: *Giá trị du lịch của khu danh thắng Tây Thiên.*

Chương 3: *Thực trạng hoạt động du lịch và một số giải pháp phát triển du lịch tại khu danh thắng Tây Thiên.*

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phan Huy Chú. Lịch triều hiến chương loại chí, tập I – Du địa chí, nhân vật chí. NXB sử học, HN – 1960.
2. Ma Khánh Bằng, Người Sán Dìu ở Việt Nam, Nxb. KHXH, HN- 1983
3. Nguyễn Phan Thương Điệp: “ Tìm hiểu hoạt động du lịch của tỉnh Vĩnh Phúc”. Luận văn tốt nghiệp trường Đại học Văn hóa Hà Nội – 2007.
4. Lê Quý Đôn toàn tập, tập 2 – Kiến văn tiểu lục. NXB KHXH. HN 1977.
5. Lương Hiền. Danh thắng Tây Thiên. NXB VH TT. HN, 2003.
6. Lê Mạnh Thát. Lịch sử Phật giáo Việt Nam (tập I). NXB tp HCM, 2001.
7. Lê Kim Thuyên – Lê Kim Bá Yên. Tín ngưỡng thờ Mẫu ở Vĩnh Phúc. Sở Văn hóa thể thao và du lịch Vĩnh Phúc, 2009.
8. Tam Đảo xưa và nay. Sở Văn hóa thể thao và du lịch Vĩnh Phúc, 2009.
9. Tổng cục du lịch. Non nước Việt Nam, HN – 2009
10. UBND huyện Tam Đảo. Quy hoạch tổng thể phát triển Kinh tế - Xã hội huyện Tam Đảo đến năm 2020 và tầm nhìn đến năm 2030.
11. Viện nghiên cứu tôn giáo. Sở Văn hóa thể thao và du lịch Vĩnh Phúc. Máy vấn đề về Phật giáo ở Tây Thiên – Tam Đảo – Vĩnh phúc (Kỷ yếu hội thảo khoa học), 2006.

Các trang web:

www.vinhphuc.gov.vn

www.vinhphuc.vn

www.google.com.vn

www.vhttdlvinhphuc.vn

www.vinhphuc.tourism.vn

www.daomauvietnam.com

www.taythienphat.com